γῆν καὶ ἄλλα τμήματα αὐτῆς, πρὸ πάντων τὸ μέγαρον τῶν ἀνδρῶν.

Ὁ κ. Goekoop κατέθηκεν εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην πέρυσι καὶ προπέρυσι 3000 δρ., τὸ Συμβούλιον δὲ ἀπεφάσισε νὰ ἐγγράψῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεταξὺ τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑταιρείας.

Ἐν Θεσπιαῖς εἶχεν ἀποκαλύψει δαπάναις τῆς Ἑταιρείας ἤδη τὸ 1882 ὁ τότε ἔφορος Σταματάκης μέγα πολυάνδριον, ἐν τῷ ὁποίῳ εἶχον ταφῆ οἱ κατὰ τὴν μάχην τοῦ Δηλίου τὸ 424 πρὸ Χρ. πεσόντες Θεσπιεῖς. Τὴν ἀνασκαφὴν δ' ἐκείνην ἐπανέλαβε πέρυσιν ὁ κ. Κεραμόπουλλος καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, ἀλλὰ κυρίως πρὸς εὕρεσιν ἀγγείων· διότι γνωστῆς οὔσης τῆς ἡλικίας τοῦ πολυανδρίου δύνανται τὰ ἐν αὐτῷ ἀγγεῖα νὰ διαφωτίσωσι σπουδαίως τὴν ἱστορίαν τῆς ἀγγειογραφίας. Τῷ ὄντι δὲ ἀνεκαλύφθη κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν μέγα πλῆθος τεμαχίων ἀγγείων, ὧν τὰ πλεῖστα εἶναι μέλανα, ὑπάρχουσι ὅμως μεταξὺ αὐτῶν καὶ γραπτά, ἐκ τούτων δὲ συνεκολλήθη ἤδη ἐρυθρόμορφος κρατὴρ φέρων παράστασιν ἀξιόλογον καὶ διὰ τὴν τέχνην καὶ διὰ τὸ θέμα.

Ἀπέναντι τῆς Βοιωτίας ἐν Εὐβοίᾳ εἰργάσθησαν οἱ κύριοι σύμβουλοι Παπαβασιλείου καὶ Κουρουνιώτης. Ὁ πρῶτος ἐξηρεύνησε παρὰ τὴν Χαλκίδα ἐννέα θαλαμοειδεῖς μυκηναϊκοὺς τάφους, ἐν οἷς εὗρεν ἀγγεῖα πήλινα, ψήφους ὅρμων, εἰδώλιά τινα πήλινα, μαχαίρια χαλκᾶ κ. τ. τ., καὶ ὀκτὼ τάφους ἱστορικῶν χρόνων, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς μικρὸς περιεῖχε περίεργον χαλκοῦν σκεῦος ἀδήλου χρήσεως· προσέτι ἀνεκάλυψε ῥωμαϊκῶν χρόνων κάμινον πρὸς ὄπτησιν πηλίνων ἀγγείων καὶ εὗρε πλησίον αὐτῆς χαλκοῦν ἐπηργυρωμένον κωδωνίσκον μετ' ἐπιγραφῆς: εὐτύχει. νίκα.

Ὁ δὲ κ. Κουρουνιώτης ἐν Ἐρετρίᾳ ἐργασθεὶς συνε-

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
14/10/2023 15:31:00 EEST - 167.114.118.212

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΑ

Ἐν τῷ παρὰ τὴν Τρῦπαν ἀγρῷ τοῦ Αναστ. Καλλιμάνη, ἔνθα καὶ πρὸ ἐτῶν καὶ πέρυσιν εὑρέθησαν τάφοι Μυκηναϊκοί, φαίνεται ἐπὶ τῆς ΒΔ. πλευρᾶς τοῦ ὑπερκειμένου λόφου φρεατοειδὲς ὄρυγμα, οὗ τὸ σωζόμενον μέρος εἶνε ἀληλιμμένον ἔσωθεν λευκῷ κονιάματι. Ἀμφιβάλλοντες, ἂν καὶ τοῦτο καίπερ κείμενον ἐπὶ σειρᾶς φρεάτων τοῦ παλαιοῦ τῆς Χαλκίδος ὑδραγωγείου εἶνε φρέαρ, διηρευνήσαμεν. Ἐκ τῆς ἐρεύνης ταύτης, καθ' ἣν εἰς βάθος μέτρων 2,10 εὕρομεν ὑπὲρ τὸ ἐπεστρωμένον κεράμοις ἔδαφος τέφραν πάχους 0,20 περίπου τοῦ μέτρου, ἐπείσθημεν ὅτι ἦτο κεραμευτικὴ κάμινος τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἔχουσα διάμετρον ἐπὶ μὲν τοῦ μέρους, ἔνθα ἦν ἡ ἐσχάρα, ἐφ' ἧς ἐτίθεντο τὰ πρὸς ὄπτησιν ἀγγεῖα μ. 1,95, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐδάφους τοῦ ὑποκαύστου μ. 1,50. Τοῦ σωζομένου ἡμίσεως περίπου μέρους ἡ περιφέρεια εἶνε μέτρων τριῶν, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τοῦ ὑποκαύστου μέχρι τῆς ἐσχάρας ὕψος εἶνε 0,65. Ἐν δεξιᾷ τῷ ὁρῶντι τὸ ὑπόκαυστον εἶχε θύραν, ὅθεν εἰσήγοντο τὰ πρὸς ὄπτησιν τῶν ἀγγείων χρησιμεύοντα ξύλα καὶ ἐξήγετο ἡ τέφρα. Εἶχε δὲ σχῆμα τοιοῦτον περίπου (ἰδ. εἰκ. α').

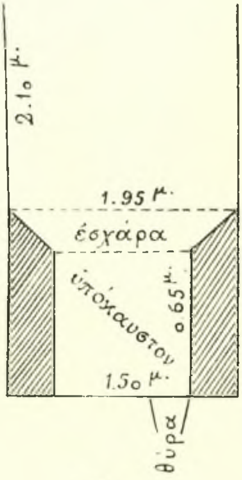

Εἰκ. α'.

Παρὰ τὴν κάμινον ταύτην εὑρέθη ἐν τοῖς χώμασι κω-

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
14/10/2023 15:31:00 EEST - 167.114.118.212

δωνίσκος χαλκοῦς ἐπηργυρωμένος ἔξωθεν, οὗ ἡ διάμετρος ἐπὶ τῆς βάσεως μ. 0,03, φέρει δὲ περιφερικὰς γραμμὰς πέντε, ὧν μεταξὺ κεῖνται ὕπερθεν καὶ κάτωθεν ἡμικυκλικοῦ μαιάνδρου στιγμαὶ καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν, περὶ δὲ τὴν βάσιν τὰς εὐχομένας τῷ κατόχῳ αὐτοῦ εὐτυχίαν καὶ νίκην λέξεις

ΕΥΤΥΧΕΙ. . ΝΙΚΑ. . . . .

Καὶ τὸ μὲν σχῆμα αὐτοῦ καὶ τὸ μέγεθος εἶνε ἀκριβῶς τόδε (ἰδ. εἰκ. β')

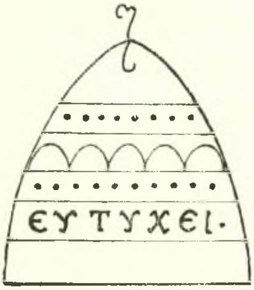

Εἰκ. β'.

ἡ δὲ χρῆσις, ὡς ἡμεῖς τοὐλάχιστον εἰκάζομεν, ἦτο, ἵνα κοσμῇ ὅπλον τι πολεμικὸν ἢ σῆμα.

Ἐν δὲ τῇ ἐγγὺς κειμένῃ ἀμπέλῳ τοῦ Νικολάου Τσιπούρη γενομένης δοκιμαστικῆς σκαφῆς ὑπὸ τοῦ ἐφόρου κ. Παπαδάκη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἰδιοκτήτου εὕρομεν δύο λάρνακας πηλίνας μήκους 0,80 καὶ πλάτους 0,30 μ. ὧν ἡ μὲν εἶχε κάλυμμα σκαφοειδές, ἡ δὲ ἀντὶ καλύμματος δύο κεράμους τετραγώνους. Εἶχον ταφῇ ἐν αὐταῖς παιδία μικρά, ὧν τὰ ὀστᾶ ἦσαν σεσαθρωμένα. Ἐν τῇ ἐχούσῃ ἐκ τούτων τὸ κάλυμμα ἑκατέρωθεν τῆς κεφαλῆς ὑπῆρχον δεξιόθεν μὲν σκαφίδιον καὶ πηλίνη κόρη ἄτεχνος, ἀριστερόθεν δὲ κρατηρίδιον, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ παρὰ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα εἰδώλιον 0,05 μ.

Μετὰ ταῦτα διηρευνήσαμεν ἐννέα τάφους Μυκηναϊκούς, ὧν τρεῖς ἐν τῷ ἀγρῷ τῶν ἀδελφῶν Μαντάλου, τέσσαρας ἐν τῷ τοῦ Σοφοκλέους Λεμπέση, δύο παρὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν ἐν θέσει Κατσιβίρη.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
14/10/2023 15:31:00 EEST - 167.114.118.212

Ἀμφότεροι οἱ παρὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν εὑρεθέντες ἦσαν ἡμιάνοικτοι, διότι τὸ πρὸς τὴν θύραν μέρος τοῦ οὐρανοῦ αὐτῶν εἶχεν ἀφαιρεθῆ, ὅτε κατεσκευάζετο ἡ ὁδός· τούτων ὁ μὲν φρεατοειδὴς ὢν οὐδὲν περιεῖχεν, ὁ δ' ἕτερος πολλὰ θραύσματα ἀγγείων.

Πάντες οἱ ἐν τῷ κτήματι τοῦ Σοφοκλέους Λεμπέση εὑρεθέντες εἰς βάθος 1 1/2 μέτρου ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ νῦν ἐδάφους μυκηναϊκοὶ τάφοι εἶχον τὴν ὀροφὴν πεπτωκυῖαν καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν τῶν ἐν αὐτοῖς εὑρεθέντων ἀγγείων ἦτο ἀκέραιον, ἀλλὰ πάντα τεθραυσμένα.

Πλὴν τῶν τεθραυσμένων ἀγγείων εὑρέθησαν ἐν αὐτοῖς δύο μαχαίρια χαλκᾶ εἰς δύο τεμάχια ἑκάτερον, ξιφίδιον χαλκοῦν ἀμφίστομον, ψηφῖδες ἐξ ὑαλομάζης, ἀμεθύστου καὶ θαλάσσια ὄστρακα, ἃ καὶ νῦν οἱ παῖδες παιδιᾶς χάριν περιστρέφουσιν.

Ὑπεράνω τῶν τριῶν πρώτων μυκηναϊκῶν τάφων ὑπῆρχον ἑπτὰ τάφοι χριστιανικῶν χρόνων. Τούτων δύο ἦσαν παίδων, δύο ἀνδρῶν, ἅπαντες κοίλοις κεράμοις πεποιημένοι, τρεῖς δὲ διὰ μαρμαρίνων πλακῶν εἰλημμένων ἐξ ἀρχαίων οἰκοδομῶν, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ἀσβέστῳ κεχρισμένοι. Οὐδεὶς τούτων εἶχέ τι κτέρισμα.

Οἱ δὲ ἐν τῷ ἀγρῷ τῶν ἀδελφῶν Μαντάλου τρεῖς μυκηναϊκοὶ τάφοι ἔκειντο ἐν τῇ αὐτῇ σειρᾷ, ἐν ᾗ καὶ οἱ πέρυσιν εὑρεθέντες. Εἰ καὶ ἦσαν πλήρεις χώματος, περιεῖχον καί τινα ἀγγεῖα ἀκέραια καὶ ἄλλα κτερίσματα, εἰδώλια πήλινα θηλείας θεότητος, ψηφῖδας ἐξ ὑαλομάζης, ὧν μία εἰκονίζει γλαῦκα ἢ κατ' ἄλλους ναυτίλον, μίαν ἐκ φυσικοῦ κρυστάλλου ἔχουσαν ἐγγεγλυμμένους δύο ἰχθῦς κατ' ἀντίθετον φορὰν φερομένους, ἑτέραν γαγάτου φέρουσαν ἔγγλυφον πελαργὸν ἴσως, ἄλλην ἀμεθύστου, κωνοειδῆ σπονδύλια ἀμφίκωνα καὶ ἑτερόκωνα, μαχαίρια καὶ περόνας χαλκᾶς. Περὶ τοῦ σχήματος τῶν τάφων

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
14/10/2023 15:31:00 EEST - 167.114.118.212

τούτων καὶ τῶν ἀγγείων τῶν ἐν αὐτοῖς εὑρεθέντων ποιησόμεθα λόγον ἀλλαχοῦ, ἀφ' οὗ συγκολληθῶσιν.

Μαθόντες παρὰ τοῦ κ. Καλλιμάνη, ὅτι ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ τοῦ παρὰ τὴν Βρωμοῦσαν ἀμπελῶνος αὐτοῦ τὸ ὕδωρ, ὅτε αἱ ἄμπελοι ποτίζονται, βυθιζόμενον καταπίνεται καὶ ὑποπτεύσαντες ὅτι τάφος τις μέγας ἢ σειρὰ τάφων ὑπάρχει αὐτόθι, συναινέσαντος καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου, ἐπεχειρήσαμεν δοκιμαστικὴν ἀνασκαφήν. Ὄντως δὲ εὕρομεν ὀκτὼ τάφους, ὧν οἱ μὲν τρεῖς ἀνδρῶν, οἱ δὲ ἄλλοι παίδων. Τῶν μεγάλων τάφων, ὧν τὸ μῆκος ἦτο 2 μ. τὸ πλάτος 0,85, τὸ ὕψος 0,75, ὁ μὲν ἦτο λάρναξ μαρμαρίνη ἔχουσα πρόσθετον τὴν μικροτέραν ἀνατολικὴν πλευράν, ὁ δὲ συνέκειτο ἐκ τεσσάρων πλακῶν πωρίνων, ὁ δὲ τρίτος ἐκ τεσσάρων πλακῶν μαρμαρίνων. Καλύμματα εἶχον πάντες, ἀλλ' ὁ μὲν μονόλιθος μίαν πλάκα μαρμαρίνην, ὁ πώρινος δύο πωρίνας καὶ ὁ τρίτος δύο μαρμαρίνας. Κτερίσματα ὑπῆρχον ἐν μὲν τῷ μονολίθῳ ἀγγεῖον ἁπλοῦν τεθραυσμένον, στλεγγὶς σιδηρᾶ τεθραυσμένη καὶ ψηφὶς ἐξ ὑαλομάζης, ἐν δὲ τῷ πωρίνῳ δύο μόνωτοι σκύφοι ἄχροοι καὶ ἐν τῷ τρίτῳ σκύφος μόνωτος, ληκύθια ἄωτα, μονόχροα, πάντα πλὴν ἑνὸς τεθραυσμένα, στλεγγὶς σιδηρᾶ.

Ἐν τῷ χώρῳ τῷ μεταξὺ τῆς μαρμαρίνης λάρνακος καὶ τῷ πωρίνῳ τάφῳ ἔκειντο δύο τάφοι παίδων, ὧν ὁ μὲν πρὸς ἀνατολάς, ὁ δὲ πρὸς δυσμάς. Οἱ παῖδες ἦσαν ἐντὸς πηλίνων λαρνάκων, αἵτινες ἦσαν στεγανῶς κεκλεισμέναι. Ἐν τῷ πρὸς δυσμὰς τάφῳ, οὗ τὸ μὲν μῆκος 0,90, τὸ πλάτος 0,33, τὸ ὕψος 0,40, εὑρέθησαν ἔνδον μὲν τρεῖς κυαθίσκοι καὶ πυξὶς τεθραυσμένη, ὄπισθεν δὲ ἐν τῷ χώρῳ τῷ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἑτέρου ὁμοίου ταφίσκου, οὗ τὸ μὲν μῆκος 0,70, τὸ πλάτος 0,30, τὸ ὕψος 0,40 εὑρέθη λυχνία ἔχουσα κάτωθεν στήλης φερούσης κοσμήματα τρεῖς κεραίας, ὧν αἱ μὲν δύο κεῖνται ἑκατέρωθεν τῆς στήλης ἐπὶ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
14/10/2023 15:31:00 EEST - 167.114.118.212

τῆς αὐτῆς εὐθείας, ἡ δὲ τρίτη ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ὥστε νὰ ἀποτελῶνται γωνίαι ὀρθαί. Ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῶν ἑκατέρωθεν τῆς στήλης δύο κεραιῶν ἦσαν κεκολλημένα δύο φιαλοειδῆ δοχεῖα, ἔνθα πάντως ἐτίθεντο πήλινοι λύχνοι· ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους αὐτῆς ὑπάρχει κρίκος χαλκοῦς, ὅστις βεβαίως ἐχρησίμευεν, ἵνα ἀναρτᾶται ἀπὸ λυχνούχου ἢ ὡς νῦν λέγεται *λυχνοστάτου*. Ὑπὸ τὸν κρίκον, ὅστις εὑρέθη ἀποκεκολλημένος ἀπὸ τῆς θέσεως ὡς καὶ τὰ φιαλοειδῆ δοχεῖα, ὧν τὸ ἕτερον τεθραυσμένον, ὑπῆρχον δύο τετράγωνα ἐλάσματα, ὧν τὸ μὲν ἐπὶ τῆς προσόψεως φέρει ἀναγλύφους τρεῖς μορφάς, ὧν ἡ ἐν μέσῳ κειμένη παιδὸς καλῶς διακρινομένου, τὸ δὲ ἄλλο ὅμοιον μὲν τῷ φέροντι τὰς ἀναγλύφους μορφάς, ἀλλὰ δὲν φέρει οὐδεμίαν μορφὴν καὶ ἐχρησίμευεν, ὡς φαίνεται, ἵνα καλύπτῃ τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ ἔχοντος τὰς μορφάς. Ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς μεσαίας κεραίας ὑπάρχει ἧλος ἔχων κεφαλὴν μικρὸν προέχουσαν, ὅπου πιθανῶς ἐστηρίζετο ἢ ὑπῆρχε ἄλλο φιαλοειδὲς δοχεῖον, ὅπερ ὅμως δὲν εὑρέθη. Ἀμφότερα τὰ ἐλάσματα ταῦτα εὑρέθησαν ἀποκεκολλημένα ἐπὶ τῶν χωμάτων καὶ ἱκανῶς ἐφθαρμένα ἐκ τῆς ὑγρασίας. Ὑπὸ τὴν λάρνακα ὑπῆρχον δύο πυξίδες ἀλαβάστινοι τεθραυσμέναι καὶ ὄστρακα ἀγγείων καὶ εἰδωλίων.

Ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ μικρῷ τάφῳ τῷ πρὸς ἀνατολὰς εὑρέθη οἰνοχόη τρίλοβος, πυξὶς δίωτος καὶ ἐν τοῖς χώμασι τεμάχια εἰδωλίων. Ἄλλος τάφος παιδὸς ὅμοιος τοῖς προρρηθεῖσι μήκους 0,93, πλάτους 0,30, ὕψους 0,40 περιεῖχε κριὸν πήλινον, πυξίδα δίωτον μετὰ πώματος καὶ οἰνοχόην μικράν. Καὶ ὁ ὄγδοος τάφος ἦτο μικροῦ παιδὸς τεθαμμένου ἐν λάρνακι πηλίνῃ ἐχούσῃ πῶμα, ἧς τὸ μῆκος ἦτο 0,80, τὸ πλάτος 0,30 καὶ τὸ ὕψος 0,40. Παρὰ τὸν τάφον τοῦτον εὑρέθη ὁ ταρσὸς ποδὸς λέοντος πατοῦντος ἐπὶ βάσεως. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ τούτου τοῦ τάφου, ὅστις εἶνε

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
14/10/2023 15:31:00 EEST - 167.114.118.212

νεώτερος τοῦ τετάρτου, πέμπτου καὶ ἕκτου, σύγχρονος δὲ τοῦ ἑβδόμου, διότι ἔκειτο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, ὑπῆρχον τρεῖς χύτραι κεραμεαῖ πλήρεις χώματος.

Τελευταῖον ἐσκάψαμεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ *Ἀναπαύσεως,* ἥτις ἄγει εἰς τὸ νεκροταφεῖον Χαλκίδος. Πρὸς τοῦτο ὡρμήθημεν, διότι ἐγένετο ἡμῖν γνωστόν, ὅτι κατασκευαζομένης τῆς ὁδοῦ ταύτης μέρος βυθισθὲν παρέσχε τὴν ὑπόνοιαν τῶν ἐργατῶν τινι, ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχεν ἀρχαῖος τάφος. Σκάψαντες ἀντὶ τάφου εὕρομεν εἰς βάθος σχεδὸν μέτρου δεξαμενὴν ἐσκαμμένην ἐν τῷ πώρῳ ὕψους μ. 3,80, πλάτους 1,90 καὶ μήκους 2,80, ἔχουσαν δὲ τρεῖς ὀχετούς. Τούτων εἷς πλάτους μέτρου ἦτο πρὸς βορρᾶν· δι' αὐτοῦ εἰσέρρεε τὸ ὕδωρ τοῦ ἀρχαίου ὑδραγωγείου τῆς Χαλκίδος, οὗ οὐκ ὀλίγα φρέατα κοινωνοῦντα ἀλλήλοις καὶ νῦν ἔτι δύναταί τις νὰ ἴδῃ κείμενα κατὰ σειράν. Τούτων ἡμεῖς ἔχομεν ἰδεῖ δύο ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ *Πεῖ* κάτωθεν τοῦ ναοῦ τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ, ἄλλο ἔν τινι ἀμπέλῳ κειμένῃ παρὰ τὸ κτῆμα Κιαπέκου, δύο ἐν τῷ διπλῷ ὄρει (Βαθροβουνίῳ) ὑπεράνω τοῦ κτήματος Τζιπούρη, ἄλλο ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Καλλιμάνη, ἔνθα τὸ πρῶτον εὑρέθησαν τάφοι μυκηναϊκοί, ἄλλο παρὰ τὸν κῆπον τοῦ στρατιωτικοῦ ἰατροῦ Κωνσταντινίδου καὶ τελευταῖον πέραν τῆς νῦν εὑρεθείσης δεξαμενῆς τὸ ἐν τῷ κήπῳ Βενετζανοπούλου, ὅστις εἶνε κάτωθεν τοῦ Ἑβραϊκοῦ νεκροταφείου. Ὁ δεύτερος ὀχετὸς πλάτους 0,80 ἔκειτο πρὸς ἀνατολὰς βλέπων πρὸς τὸ νεκροταφεῖον, ἔνθα ὑπάρχει φρέαρ, ὅπερ ὡς ἱερὸν τιμᾶται, διότι ἐνταῦθα λέγεται ὅτι εὑρέθη ἡ εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου ὁ ναὸς τοῦ νεκροταφείου τιμᾶται. Ὁ τρίτος ὀχετὸς ἔχων πλάτος 0,90, ὕψος δὲ 1,10 ἔκειτο πρὸς δυσμάς.

Ἡ δεξαμενὴ αὕτη εἶνε κεχρισμένη κονιάματι ἐρυθρῷ, ὅπερ οὕτω στερεὸν εἶνε, ὥστε οὐδὲ σκαπάνη δύναται νὰ ἀποσπάσῃ μέρος αὐτοῦ εὐκόλως. Ὁμοίως κεχρισμένην δε-

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
14/10/2023 15:31:00 EEST - 167.114.118.212

ξαμενὴν τετραπλασίαν τὸ ὕψος καὶ τὸ μέγεθος ταύτης γινώσκομεν κειμένην ἐν τῇ ὕπερθεν τοῦ Πέϊ μικρᾷ κοιλάδι, ἥτις ἐξ αὐτῆς *στέρνα* καλεῖται. Ὁμοία κεντρικὴ δεξαμενὴ εἶνε καὶ ἡ κάτωθεν τοῦ νεκροταφείου πρὸς τὸ ΒΑ μέρος καλουμένη *Ἁγία Κυριακή*, ἥτις πιθανῶς οὕτω καλεῖται, διότι κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους ἐπὶ τῶν διωγμῶν τῶν χριστιανῶν ἐχρησίμευσεν ὡς κατακόμβη.

Ἡ ὑφ' ἡμῶν εὑρεθεῖσα δεξαμενὴ ἦτο πλήρης ὀστράκων πορφύρας οὕτω καθαρῶν, ὥστε, ἠδύνατό τις νὰ νομίσῃ ὅτι ταῦτα πρὸ ὀλίγου καθαρθέντα ἐξῆλθον τοῦ ὕδατος. Ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τῶν ὀστράκων εὑρέθησαν καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπινα οὐκ ὀλίγα, Καὶ τὰ μὲν ὄστρακα τῆς πορφύρας, ἧς ἡ κατεργασία, ὡς γνωστόν, τὰ μάλιστα ἐν Χαλκίδι ἠσκεῖτο, (ἴδ. πρακτ. ΑΕ 1910) ἐρρίφθησαν ἀναμφιβόλως εἰς τὴν δεξαμενήν, ὅτε πλέον τὸ φρεατοειδὲς στόμιον αὐτῆς εἶχε καταστραφῆ, τὸ δὲ ὑδραγωγεῖον δὲν ἐλειτούργει, τῶν ὑδάτων αὐτοῦ ἕνεκα γεωλογικῶν αἰτιῶν λαβόντων ἄλλην διεύθυνσιν, οἱ δὲ νεκροί, Χριστιανοὶ πάντες, ὡς εἰκάζομεν ἐκ τῆς ἐλλείψεως κτερισμάτων, ἐτάφησαν πολὺ κατόπιν ἐπὶ τῶν ὀστράκων καλυφθέντες διὰ τῶν συνήθων ἐν τοῖς τάφοις καλυπτήρων κεράμων. Ὅτι δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, μαρτυρεῖ τὸ ὅτι οὔτε ἐν τῷ πυθμένι οὔτε ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ πυθμένος καὶ τῶν χειλέων τῆς δεξαμενῆς χώρῳ εὑρέθησαν ὀστᾶ, ἐν δὲ τῷ πυθμένι εὑρέθησαν πλεῖστοι ἀμφορεῖς καὶ ὑδρίαι τεθραυσμέναι, ὧν δύο φέρουσιν ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὤτων σφραγῖδας δηλούσας τὰ ὀνόματα τῶν κεραμέων. Ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τῆς νεωτέρας τούτων κρίνοντες εἰκάζομεν, ὅτι ἡ δεξαμενὴ αὕτη καὶ τὸ ὑδραγωγεῖον ἦσαν ἐν χρήσει μέχρι τῶν ἀρχῶν τοὐλάχιστον τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 10ῃ Ὀκτωβρίου 1911.

Γ. Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
14/10/2023 15:31:00 EEST - 167.114.118.212